

Hur bemöter vi personer med npf?

- förhållningssätt och metod

Världens äldsta pedagogiska debatt

< 400 f.Kr

Platon beskriver en diskussion mellan Sokrates och Adeimantos

- Sokrates anser att ingen handler fel frivilligt. Människor handler rätt, om de kan
- Adeimantos anser att vi människor är egoistiska, och enbart handler socialt acceptabelt när det gagnar oss

Världens äldsta pedagogiska debatt

< 400 f.Kr

Både anser dock att
barn är vildar som
måste tämjas

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 360 f.Kr

Aristoteles ansåg att barn är ofärdiga vuxna som kommer att bli bra vuxna bara de får utvecklas

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 360 f.Kr

Aristoteles ansåg att barn är ofärdiga vuxna som kommer att bli bra vuxna bara de får utvecklas

Precis som en växt behöver vi vatten och näring, sen går det oftast bra

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 360 f.Kr

Aristoteles ansåg att barn är ofärdiga vuxna som kommer att bli bra vuxna bara de får utvecklas

Precis som en växt behöver vi vatten och näring, sen går det oftast bra

Fast vissa växter behöver en pinne att stödja sig på. Särskilt när det blåser

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 360 f.Kr

De hamnade i en diskussion om pedagogikens och omsorgens mål och form

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 360 f.Kr

De hamnade i en diskussion om pedagogikens och omsorgens mål och form

- Adeimantos tes: Barn är egoister
 - Målet är lydnad
 - Metoden är morot och piska, belöning och auktoritära metoder

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 360 f.Kr

De hamnade i en diskussion om pedagogikens och omsorgens mål och form

- Sorates och Aristoteles tes: Barn gör inte fel med flit
 - Målet är autonomi
 - Metoden är stöd

ELSEVIER

Contents lists available at ScienceDirect

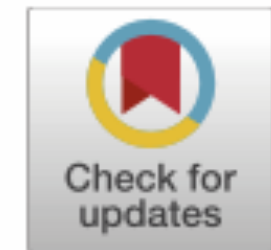
Teaching and Teacher Education

journal homepage: www.elsevier.com/locate/tate

Research paper

Profiles of teachers' need-support: How do autonomy support, structure, and involvement cohere and predict motivation and learning outcomes?

Lisette Hornstra ^{a,1}, Kim Stroet ^{b,*}, Desirée Weijers ^c

^a Department of Education, Utrecht University, Heidelberglaan 1, 3584, CS, Utrecht, the Netherlands

^b Institute of Education and Child Studies, Leiden University, Wassenaarseweg 52, 2333, AK, Leiden, the Netherlands

^c Kohnstamm Institute, University of Amsterdam, Roetersstraat 31, 1018, WB, Amsterdam, the Netherlands

H I G H L I G H T S

- We identified profiles of need-supportive teaching using latent profile analyses.
- Student reports revealed three balanced profiles (low, moderate, and high need support).
- Unbalanced profiles were found based on student-specific teacher reports.
- Need-support was positively associated with student motivation and achievement.

Autonomy Support in the Classroom

A Review From Self-Determination Theory

Juan L. Núñez and Jaime León

Department of Psychology and Sociology, University of Las Palmas de Gran Canaria, Spain

Abstract. Why are some students more engaged in and adjusted to school than others? Why are some students more competent and why do they perform better than others? Self-determination theory is a theory of human motivation to explain students' classroom behavior, learning process, and relationship with the environment. The goal of this paper is to review the concept of autonomy support in the classroom within the self-determination framework. Autonomy is defined as a form of voluntary action, stemming from a person's interest and with no external pressure. Social environments that support autonomy provide meaningful rationale, acknowledge negative feelings, use noncontrolling language, offer meaningful choices, and

**PARENT AND TEACHER AUTONOMY-SUPPORT
IN RUSSIAN AND U.S. ADOLESCENTS**
Common Effects on Well-Being and Academic Motivation

VALERY I. CHIRKOV
RICHARD M. RYAN
University of Rochester

As the field of cross-cultural psychology has burgeoned, there has been an increased awareness that many concepts central to Western psychology may not be applicable within other cultures. A concept that has been treated with particular skepticism is that of autonomy. Autonomy has been considered by some theorists as a basic and universal human need, whose frustration leads to ill-being and cultural alienation (Deci & Ryan, in press; Ryan, Sheldon, Kasser, & Deci, 1996), whereas others have viewed autonomy as a culturally specific value, pertinent to Western cultures (Markus & Kitayama, 1991). Miller (1997), for

Teachers' autonomy support, autonomy suppression and conditional negative regard as predictors of optimal learning experience among high-achieving Bedouin students

Haya Kaplan¹

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 1960, Douglas McGregor

McGregor beskriver att chefer har en av två syn på sin personal

- X - att personal är lata och måste motiveras, kontrolleras och övervakas
- Y - att personal söker självständighet och gör sitt bästa

Han kunde visa att Y var mest effektivt

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 1967, Diane Baumrind

Hård

Reaktiv

Auktoritär

Mjuk

Tillåtande

Laizzes faire

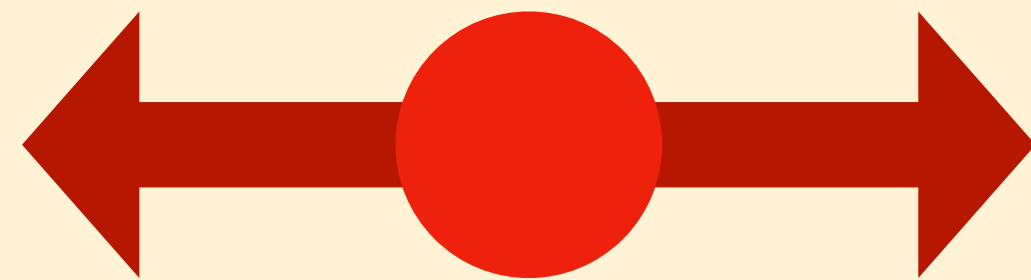
Världens äldsta pedagogiska debatt

- 1967, Diane Baumrind

Hård

Reaktiv

Auktoritär

Mjuk

Tillåtande

Laizzes faire

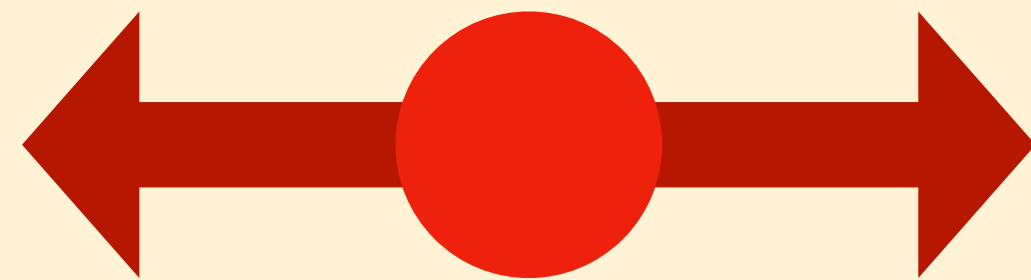
Världens äldsta pedagogiska debatt

- 1967, Diane Baumrind

Hård

Reaktiv

Auktoritär

Mjuk

Tillåtande

Laizzes faire

Men Baumrind pratar enbart
om vilka metoder som gör
barn lydiga

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 1989, Wendy Grolnick

Kontroll ←→ Autonomistöd

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 1989, Wendy Grolnick

Kontroll ← → Autonomistöd

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 1989, Wendy Grolnick

Kontroll ← → Autonomistöd

Men filtrerad genom graden av
struktur och värme

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 1989, Wendy Grolnick

Kontroll ← → Autonomistöd

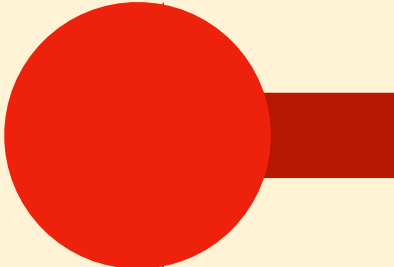
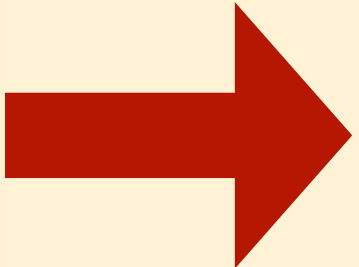
Kaos ← → Struktur

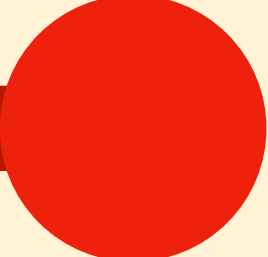
Kyla ← → Värme

Auktoritär pedagogik

- konsekvensorienterad

Kontroll   Autonomistöd

Kaos   Struktur

Kyla Värme

The Emotional and Academic Consequences of Parental Conditional Regard: Comparing Conditional Positive Regard, Conditional Negative Regard, and Autonomy Support as Parenting Practices

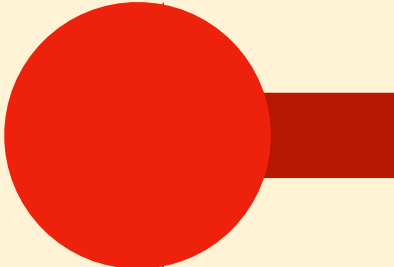
Guy Roth and Avi Assor
Ben Gurion University of the Negev

Christopher P. Niemiec, Richard M. Ryan,
and Edward L. Deci
University of Rochester

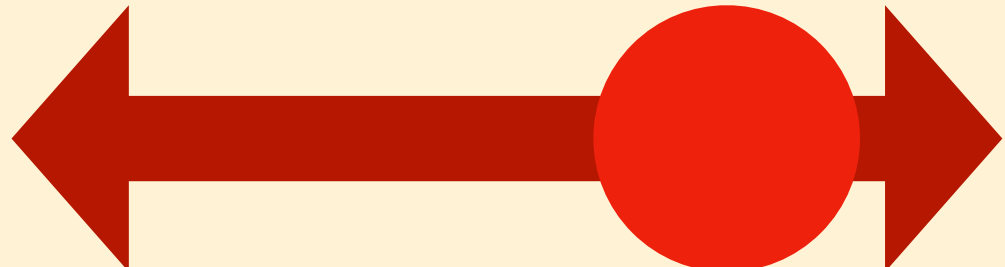
The authors conducted 2 studies of 9th-grade Israeli adolescents (169 in Study 1, 156 in Study 2) to compare the parenting practices of conditional positive regard, conditional negative regard, and autonomy support using data from multiple reporters. Two socialization domains were studied: emotion control and academics. Results were consistent with the self-determination theory model of internalization, which posits that (a) conditional negative regard predicts feelings of resentment toward parents, which then predict dysregulation of negative emotions and academic disengagement; (b) conditional positive regard predicts feelings of internal compulsion, which then predict suppressive regulation of negative emotions and grade-focused academic engagement; and (c) autonomy support predicts sense of choice, which then predicts integrated regulation of negative emotions and interest-focused academic engagement. These findings suggest that even parents' use of conditional positive regard as a socialization practice has adverse emotional and academic consequences, relative to autonomy support.

Auktoritär pedagogik

- belöningsorienterad

Kontroll ➔ Autonomistöd

Kaos Struktur

Kyla Värme

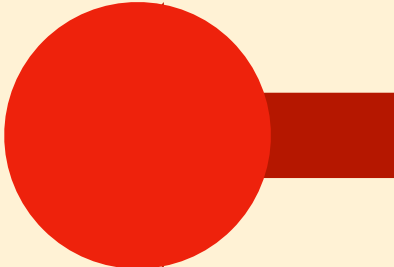
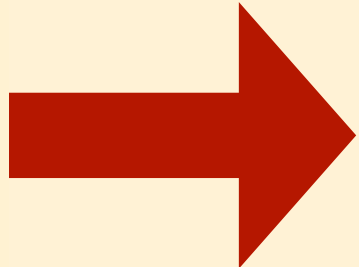
The Emotional and Academic Consequences of Parental Conditional Regard: Comparing Conditional Positive Regard, Conditional Negative Regard, and Autonomy Support as Parenting Practices

Guy Roth and Avi Assor
Ben Gurion University of the Negev

Christopher P. Niemiec, Richard M. Ryan,
and Edward L. Deci
University of Rochester

The authors conducted 2 studies of 9th-grade Israeli adolescents (169 in Study 1, 156 in Study 2) to compare the parenting practices of conditional positive regard, conditional negative regard, and autonomy support using data from multiple reporters. Two socialization domains were studied: emotion control and academics. Results were consistent with the self-determination theory model of internalization, which posits that (a) conditional negative regard predicts feelings of resentment toward parents, which then predict dysregulation of negative emotions and academic disengagement; (b) conditional positive regard predicts feelings of internal compulsion, which then predict suppressive regulation of negative emotions and grade-focused academic engagement; and (c) autonomy support predicts sense of choice, which then predicts integrated regulation of negative emotions and interest-focused academic engagement. These findings suggest that even parents' use of conditional positive regard as a socialization practice has adverse emotional and academic consequences, relative to autonomy support.

Ödeläggande pedagogik

Kontroll   Autonomistöd

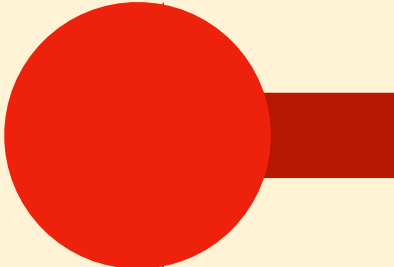
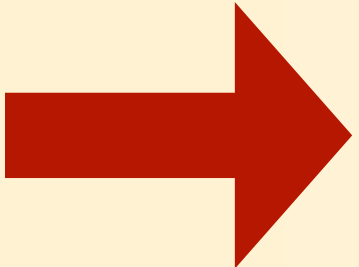
Kaos Struktur

Kyla Värme

Ödeläggande pedagogik

- incestfamiljer

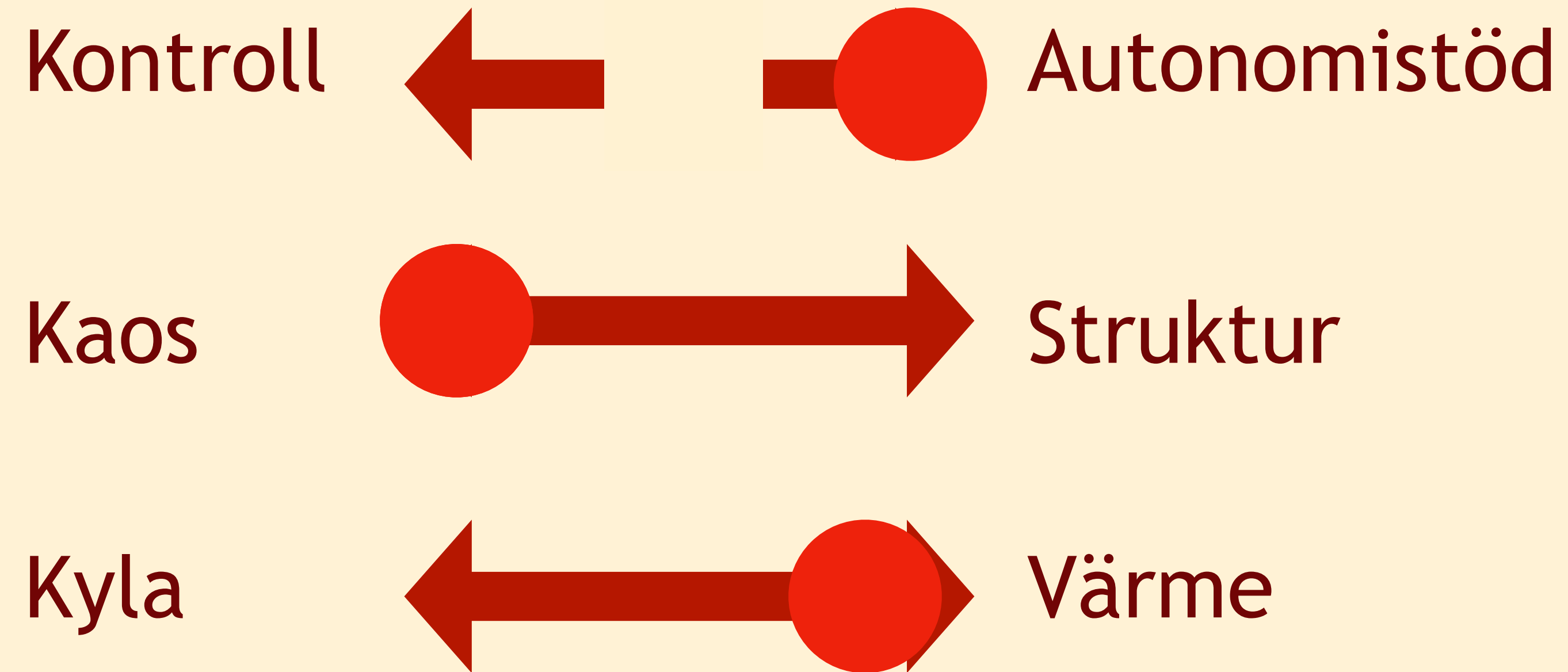
Kontroll   Autonomistöd

Kaos   Struktur

Kyla   Värme

Laizzes faire-pedagogik

Autonomistödjande pedagogik

Kontroll ← ● Autonomistöd

Kaos ← ● Struktur

Kyla ← ● Värme

The Emotional and Academic Consequences of Parental Conditional Regard: Comparing Conditional Positive Regard, Conditional Negative Regard, and Autonomy Support as Parenting Practices

Guy Roth and Avi Assor
Ben Gurion University of the Negev

Christopher P. Niemiec, Richard M. Ryan,
and Edward L. Deci
University of Rochester

The authors conducted 2 studies of 9th-grade Israeli adolescents (169 in Study 1, 156 in Study 2) to compare the parenting practices of conditional positive regard, conditional negative regard, and autonomy support using data from multiple reporters. Two socialization domains were studied: emotion control and academics. Results were consistent with the self-determination theory model of internalization, which posits that (a) conditional negative regard predicts feelings of resentment toward parents, which then predict dysregulation of negative emotions and academic disengagement; (b) conditional positive regard predicts feelings of internal compulsion, which then predict suppressive regulation of negative emotions and grade-focused academic engagement; and (c) autonomy support predicts sense of choice, which then predicts integrated regulation of negative emotions and interest-focused academic engagement. These findings suggest that even parents' use of conditional positive regard as a socialization practice has adverse emotional and academic consequences, relative to autonomy support.

Världens äldsta pedagogiska debatt

< 400 f.Kr

Åter till debatten

Processen att gå från
lydnadsfokus till
autonomistödjande fokus kallar
vi *synvändan*

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2016, Michael Tomasello

Michael Tomasello beskriver människan
som det samarbetande djur

Den som samarbetar överlever

Vi har därför utvecklat egenskaper som
hjälper oss att samarbeta

Som kommunikation, språk och
tänkande

Och moral

- Vi tar hand om den svaga (etik)
- Vi ser till att alla i gruppen uppför sig
(moralisering)

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Bedömer vi att
personen
gör sitt bästa

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Bedömer vi att
personen
gör sitt bästa

Tar vi ansvar

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Bedömer vi att
personen
gör sitt bästa

Tar vi ansvar

Blir vi nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Bedömer vi att
personen
gör sitt bästa

Tar vi ansvar

Blir vi nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Tillämpar vi empati

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Bedömer vi att
personen
gör sitt bästa

Tar vi ansvar

Blir vi nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Tillämpar vi empati

Gillar vi personen mer

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Bedömer vi att
personen
gör sitt bästa

Tar vi ansvar

Blir vi nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Tillämpar vi empati

Blir vi flexibla och
accepterande

Gillar vi personen mer

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Bedömer vi att
personen
gör sitt bästa

Tar vi ansvar

Blir vi nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Anpassar vi

Tillämpar vi empati

Blir vi flexibla och
accepterande

Gillar vi personen mer

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Bedömer vi att
personen
gör sitt bästa

Tar vi ansvar

Stress och uttryckt
emotion minskar

Blir vi nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Anpassar vi

Tillämpar vi empati

Blir vi flexibla och
accepterande

Gillar vi personen mer

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Bedömer vi att
personen
gör sitt bästa

Beteendet minskar

Tar vi ansvar

Stress och uttryckt
emotion minskar

Blir vi nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Anpassar vi

Tillämpar vi empati

Blir vi flexibla och
accepterande

Gillar vi personen mer

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Dopamine modulates egalitarian behavior in humans

Ignacio Sáez, Lusha Zhu, Eric Set, Andrew Kayser, Ming Hsu

Current Biology 25 (7), 912-919, 2015

Egalitarian motives form a powerful force in promoting prosocial behavior and enabling large-scale cooperation in the human species [1]. At the neural level, there is substantial,

The role of D4 receptor gene exon III polymorphisms in shaping human altruism and prosocial behavior

Yushi Jiang, Soo Hong Chew, Richard Paul Ebstein

Frontiers in human neuroscience 7, 195, 2013

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

**Bedömer vi att personen
gör det med flit**

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

**Bedömer vi att personen
gör det med flit**

Dumpar vi ansvar på personen

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

**Bedömer vi att personen
gör det med flit**

Dumpar vi ansvar på personen

**Blir vi inte nyfikna på
varför personen
gör som hen gör**

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

**Bedömer vi att personen
gör det med flit**

Dumpar vi ansvar på personen

**Blir vi inte nyfikna på
varför personen
gör som hen gör**

**Stänger vi av vår
empati**

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

Bedömer vi att personen
gör det med flit

Dumpar vi ansvar på personen

Blir vi inte nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Stänger vi av vår
empati

Gillar vi personen mindre

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

Bedömer vi att personen
gör det med flit

Dumpar vi ansvar på personen

Blir vi inte nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Stänger vi av vår
empati

Minskar vår flexibilitet
och acceptans

Gillar vi personen mindre

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

Bedömer vi att personen
gör det med flit

Dumpar vi ansvar på personen

Blir vi inte nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Anpassar vi inte

Stänger vi av vår
empati

Minskar vår flexibilitet
och acceptans

Gillar vi personen mindre

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

Bedömer vi att personen
gör det med flit

Dumpar vi ansvar på personen

Stress och uttryckt
emotion ökar

Blir vi inte nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Anpassar vi inte

Stänger vi av vår
empati

Minskar vår flexibilitet
och acceptans

Gillar vi personen mindre

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

Bedömer vi att personen
gör det med flit

Beteendet ökar

Dumpar vi ansvar på personen

Stress och uttryckt
emotion ökar

Blir vi inte nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Anpassar vi inte

Stänger vi av vår
empati

Minskar vår flexibilitet
och acceptans

Gillar vi personen mindre

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

Vi anser att barnet kan kontrollera sitt beteende
Vi villkorar vård och stöd
Och det känns bra

Science 27;305(5688):1254-1258

The Neural Basis of Altruistic Punishment

Dominique J.-F. de Quervain,^{1*†} Urs Fischbacher,^{2*}
Valerie Treyer,³ Melanie Schellhammer,² Ulrich Schnyder,⁴
Alfred Buck,³ Ernst Fehr^{2,5†}

Many people voluntarily incur costs to punish violations of social norms. Evolutionary models and empirical evidence indicate that such altruistic punishment has been a decisive force in the evolution of human cooperation. We used $H_2^{15}O$ positron emission tomography to examine the neural basis for altruistic punishment of defectors in an economic exchange. Subjects could punish defection either symbolically or effectively. Symbolic punishment did not reduce the defector's economic payoff, whereas effective punishment did reduce the payoff. We scanned the subjects' brains while they learned about the defector's abuse of trust and determined the punishment. Effective punishment, as compared with symbolic punishment, activated the dorsal striatum, which has been implicated in the processing of rewards that accrue as a result of goal-directed actions. Moreover, subjects with stronger activations in the dorsal striatum were willing to incur greater costs in order to punish. Our findings support the hypothesis that people derive satisfaction from punishing norm violations and that the activation in the dorsal striatum reflects the anticipated satisfaction from punishing defectors.

violations are not punished, and they seem to feel relief and satisfaction if justice is established. Many languages even have proverbs indicating such feelings, for example, "Revenge is sweet."

A design to study the punishment of defectors. We examined the hypothesis that people derive satisfaction from the punishment of norm violations by combining an economic experiment involving real monetary payoffs with positron emission tomography (PET). Our hypothesis predicts that altruistic punishment is associated with the activation of brain areas related to reward processing. Single-neuron recording in nonhuman primates (9–11) and neuroimaging studies with humans using money as a reward medium (12–16) reliably indicate that the striatum is a key part of reward-related neural circuits. Moreover, if altruistic punishment occurs because the punisher anticipates deriving satisfaction from punishing, we should observe activation predominantly in those reward-related brain areas that are associated with goal-directed behavior. Single-neuron recording in nonhuman primates (17–19) provides

Bikupan

Diskutera situationer där du hamnat
i den onda cirkeln

- Vilka faktorer gjorde att du hamnade där?

Diskutera situationer där du hamnat
i den goda cirkeln

- Vilka faktorer gjorde att du hamnade där?

Synvändan

Synvändan är alltså en ganska komplicerat löpande process

Med bas i människans utvecklingshistoria som flockvarelse

Det går alltså inte att komma undan

Och vi trillar dit vid

- Stress och ångest
- Metodbrist
- För höga förväntningar
- Lydnadsförväntan

Synvändan

Ingen handlar fel frivilligt

Sokrates

Synvändan

Den som kan uppföra sig, gör det

Men man kan kanske inte leva upp till krav och förväntningar kring

- Att kunna förutsäga
- Flexibilitet
- Uthållighet
- Impulskontroll
- Sociala förmågor
- Stresstålighet
- Intryckskänslighet
- Kommunikationsförmåga
- Följsamhet

Affektreglering

När man inte kan leva upp till andras förväntningar använder vi olika lösningar och strategier

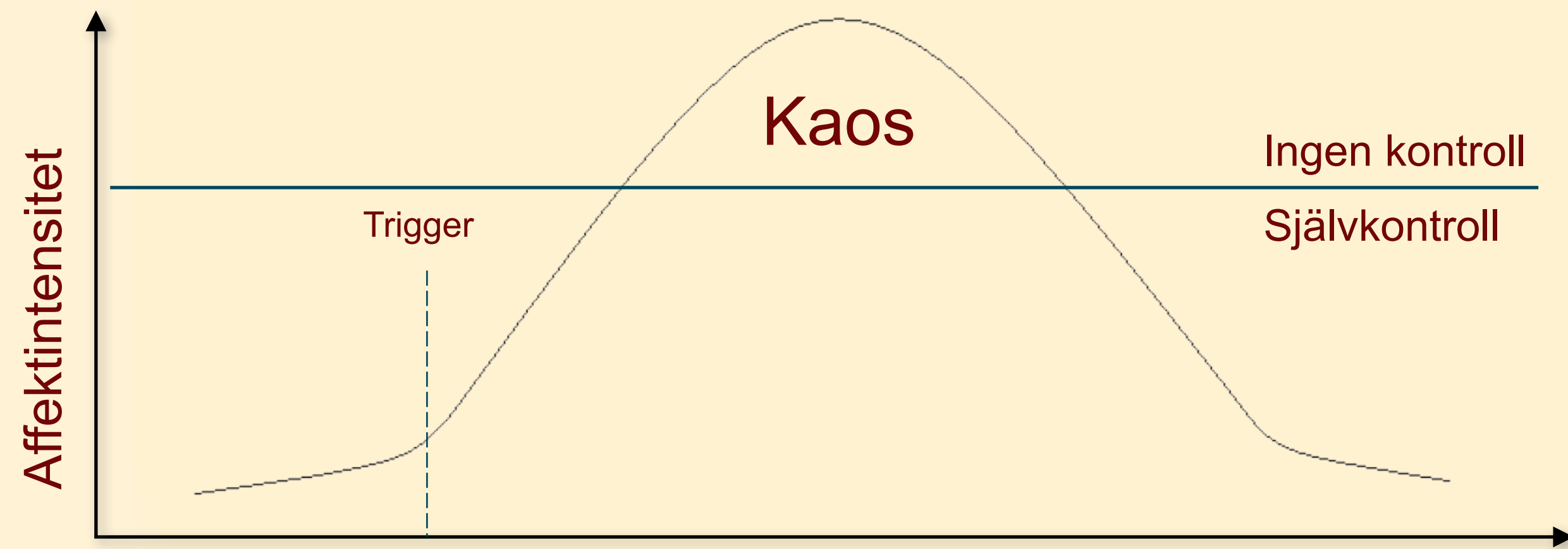
Affektreglering

När man inte kan leva upp till andras förväntningar använder vi olika lösningar och strategier

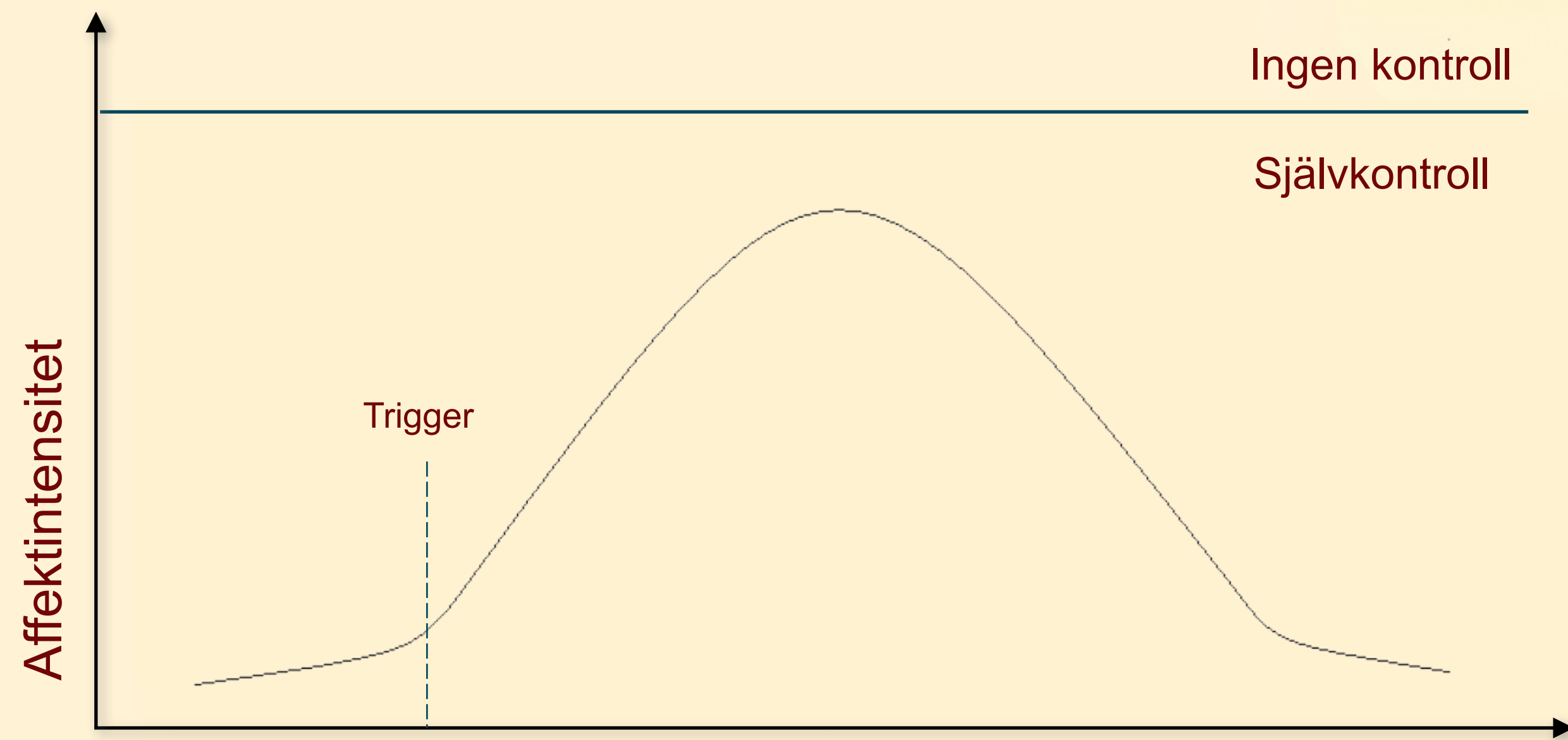
- Att vägra

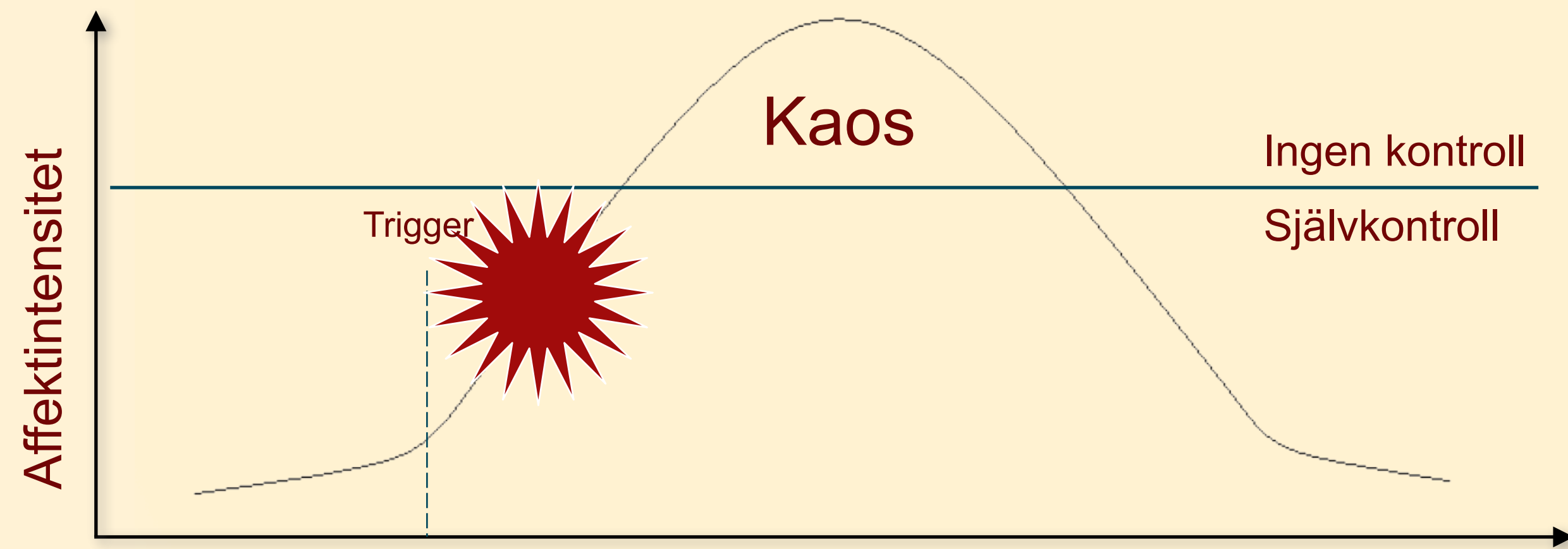
Affektreglering

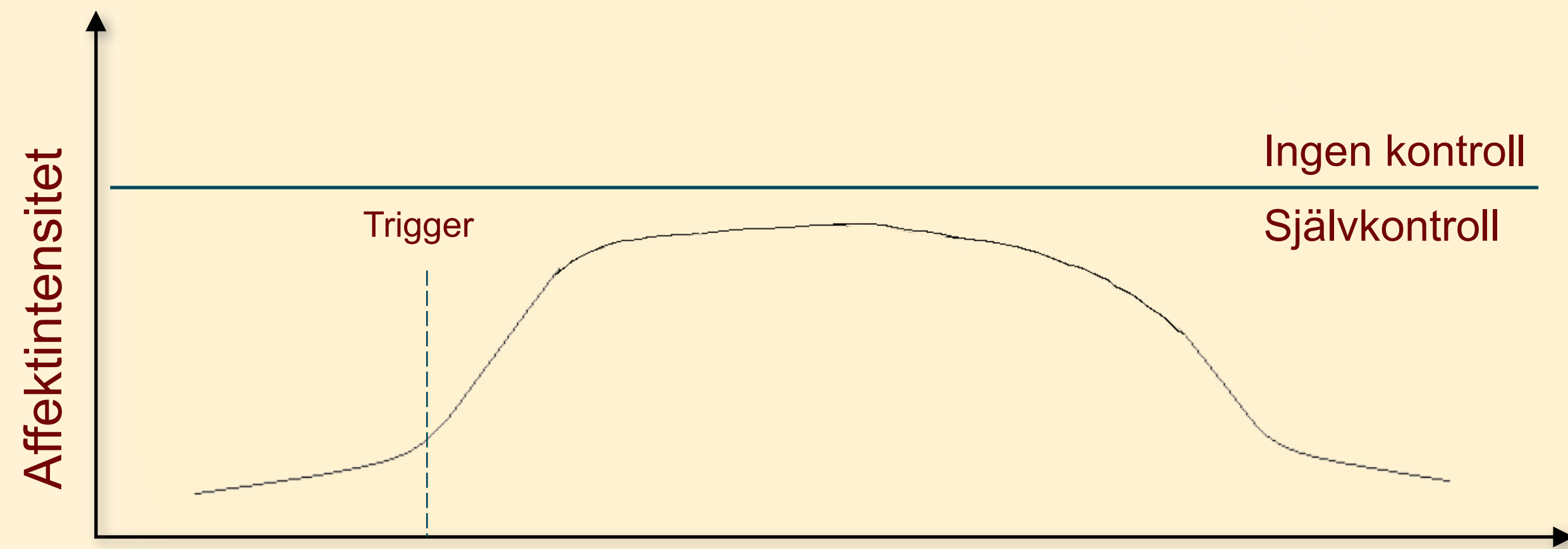
Affektreglering

Affektreglering

Affektreglering

Kontrollprincipen

Man måste ha kontroll
över sig själv, om man
ska kunna samarbeta

Affektreglering

Strategier för att undvika att förlora självkontrollen

- Att vägra
- Att ljuga

Little Liars: Development of Verbal Deception in Children

Kang Lee

University of Toronto

ABSTRACT—*Lying is common among adults and a more complex issue in children. In this article, I review two decades of empirical evidence about lying in children from the perspective of speech act theory. Children begin to tell lies in the preschool years for anti- and prosocial purposes, and their tendency to lie changes as a function of age and the type of lies being told. In addition, children's*

lying was conducted between the early 1900s and 1980 (Lewis, Stanger, & Sullivan, 1989).

Since the late 1980s, research on lying in children has increased, mainly due to three advancements in developmental psychology. One was research on children's theory of mind (ToM), or the notion that individuals have intentions, desires, and beliefs, and will act accordingly (Wellman, 1992). Lying in

SCIENTIFIC CONTRIBUTION

Living the categorical imperative: autistic perspectives on lying and truth telling—between Kant and care ethics

Pier Jaarsma · Petra Gelhaus · Stellan Welin

Published online: 8 November 2011

© Springer Science+Business Media B.V. 2011

Abstract Lying is a common phenomenon amongst human beings. It seems to play a role in making social interactions run more smoothly. Too much honesty can be

be changed, though it creates problems in the social life of persons with autism. From a care ethics perspective, on the other hand, a way should be found to allow the high-

Affektreglering

Strategier för att undvika att förlora självkontrollen

- Att vägra
- Att ljuga
- Att rymma eller gå sin väg
- Spottas eller slåss

Prevention of Youth Violence: Why not Start at the Beginning?

Richard E. Tremblay

Published online: 25 July 2006

© Springer Science+Business Media, Inc. 2006

“He who considers things in their first growth and origin . . . will obtain the clearest view of them.”

(Aristotle, Politics, Book 1 chap 2)

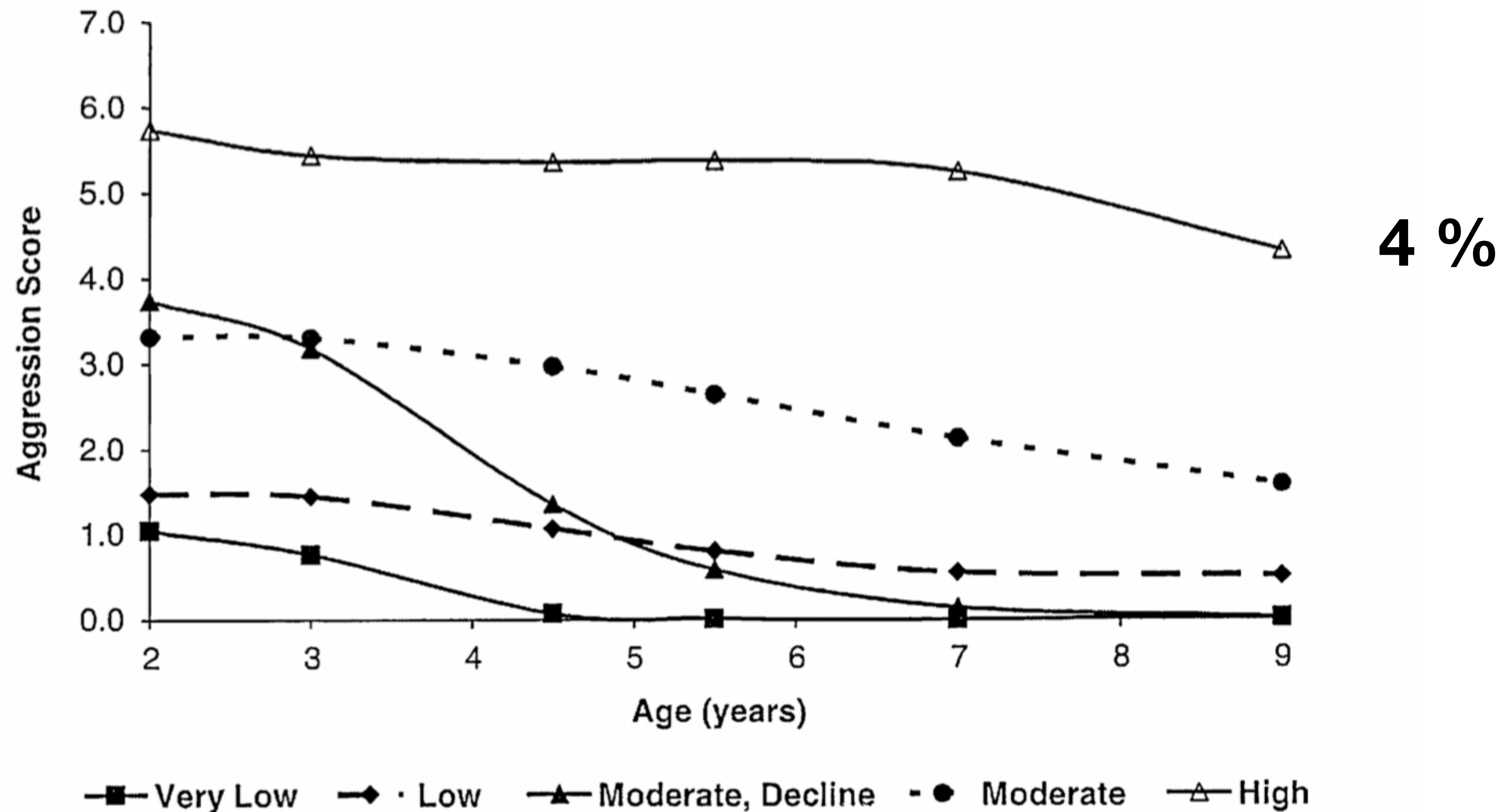
The product of an applied science is as good as the knowledge that gets into the hands of those who do not produce the science. From this perspective, I applaud the National Institutes of Health’s initiative to ask eminent scientists at

that asking the panel to concentrate its attention on preventing “violence” and “related health-risking behaviours” *in adolescents* was misguided. I attempt to demonstrate why an alternative perspective is needed.

Towards a common language

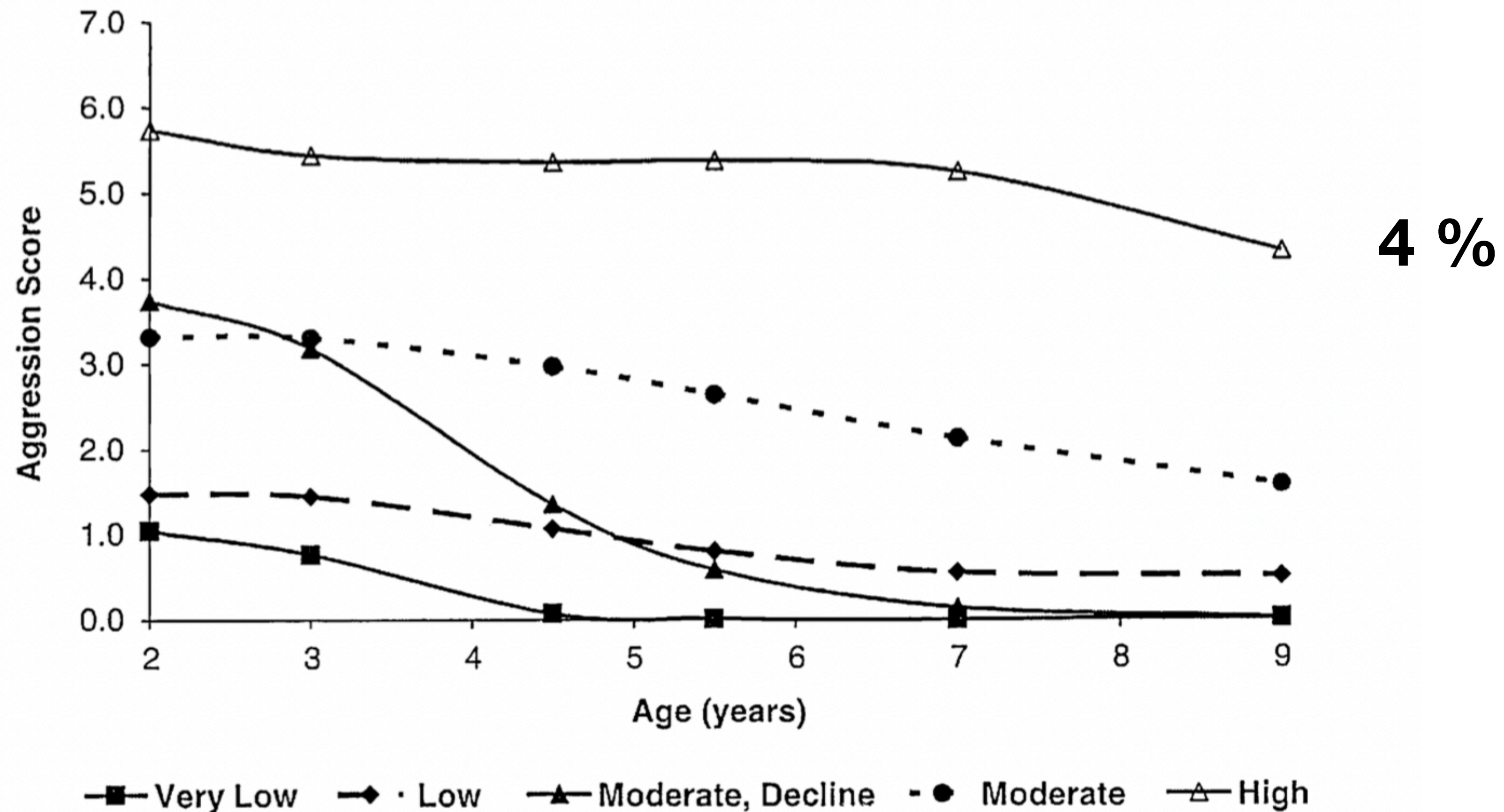
The report insists on the importance of a common language for violence scientists. The term “violence” was chosen as

Våldsutveckling i barndomen

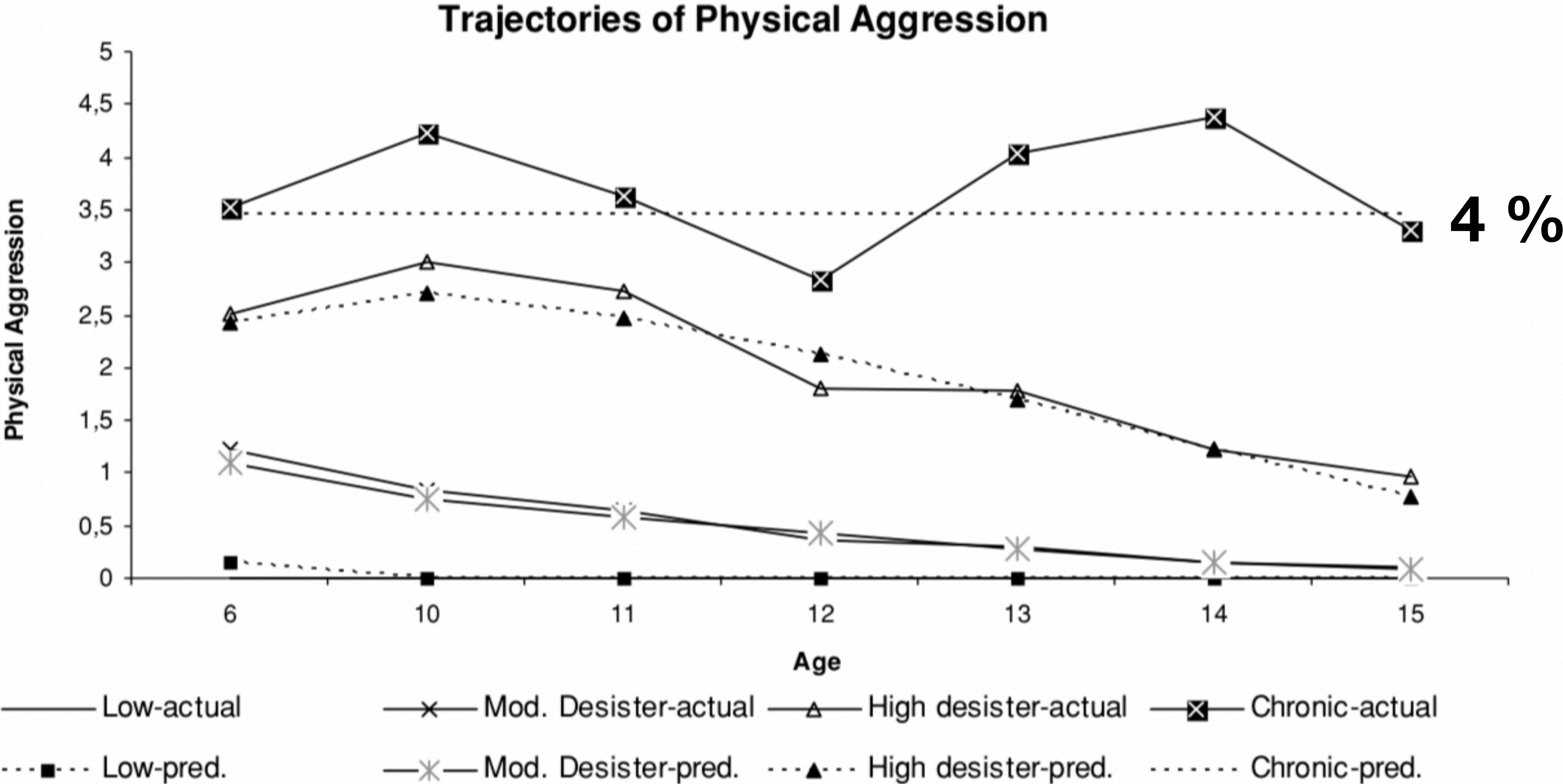

Våldsutveckling i barndomen

Våldsutveckling i barndomen

Affektreglering

Strategier för att undvika att förlora självkontrollen

- Att vägra
- Att ljuga
- Att rymma eller gå sin väg
- Spottas eller slåss
- Självskadande beteende
- Rus
- Hot
- Glåpord

Bikupan

Hitta situationer där de du har hand om har haft strategier för att behålla självkontrollen

Hur reagerar du i vanliga fall på de strategierna?

Verktygslådorna

- en kvalitetssäkringsmodell

Att hantera svåra situationer utan att
eskalera dem

Att utvärdera varför det blev svårt

Att förändra så att det inte händer igen

Verktygslådorna

- en kvalitetssäkringsmodell

Att hantera svåra situationer utan att
eskalera dem

Att utvärdera varför det blev svårt

Att förändra så att det inte händer igen

Affektsmitta

Affekt smittar - vi känner
av varandras känslor
Det gör vi genom så kallade
spegelprocesser
Vi speglar varandras
muskelspänningar

Atypical neural self-representation in autism

Michael V. Lombardo,¹ Bhismadev Chakrabarti,^{1,2} Edward T. Bullmore,³ Susan A. Sadek,¹ Greg Pasco,¹ Sally J. Wheelwright,¹ John Suckling,³ MRC AIMS Consortium* and Simon Baron-Cohen¹

1 Autism Research Centre, Department of Psychiatry, University of Cambridge, Cambridge, UK

2 Department of Psychology, University of Reading, Reading, UK

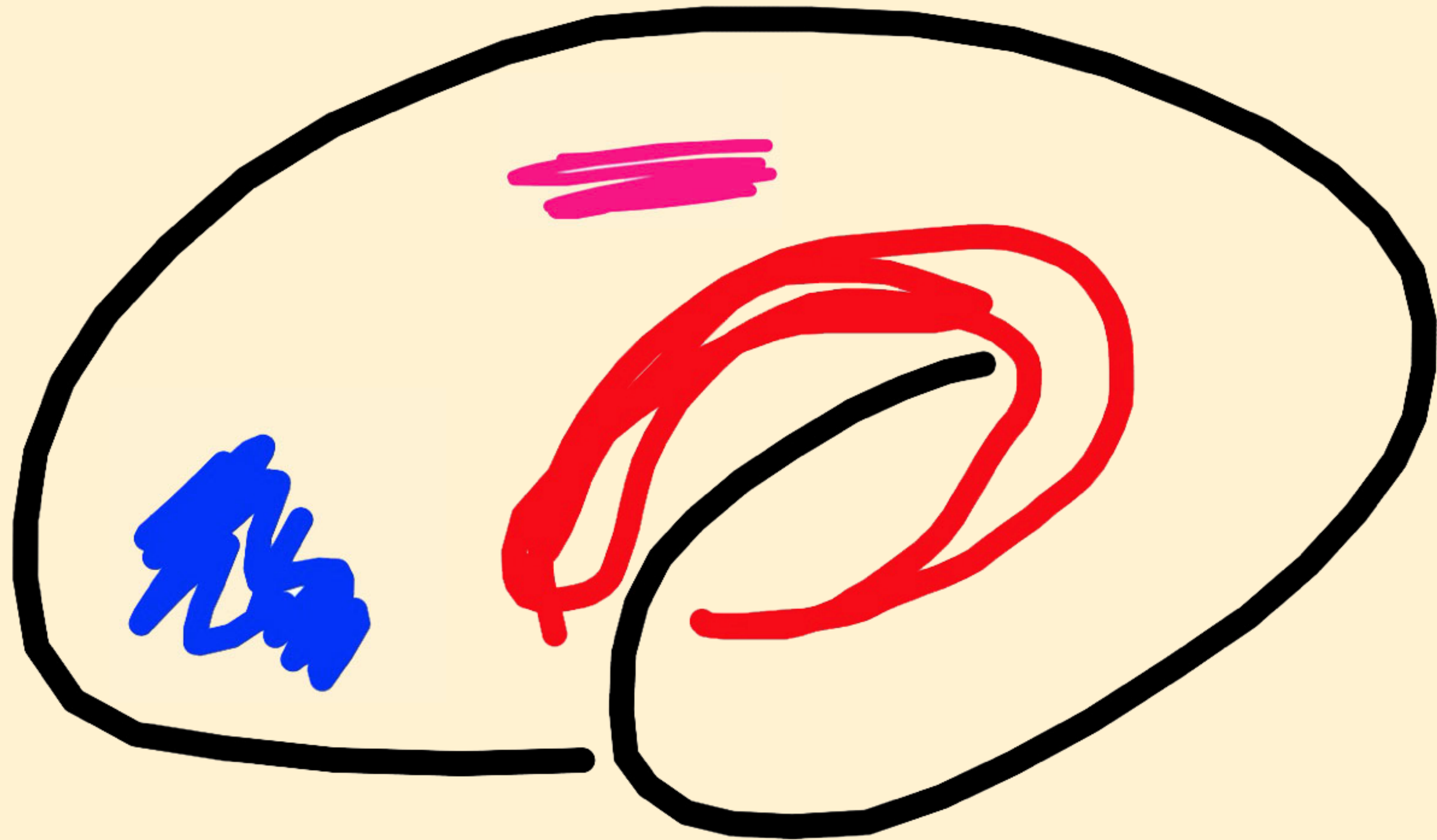
3 Brain Mapping Unit, Department of Psychiatry, University of Cambridge, Cambridge, UK

*The members of the MRC AIMS Consortium are placed in the Appendix 1.

Correspondence to: Michael V. Lombardo,
Autism Research Centre,
Douglas House,
18B Trumpington Rd,
Cambridge CB2 8AH

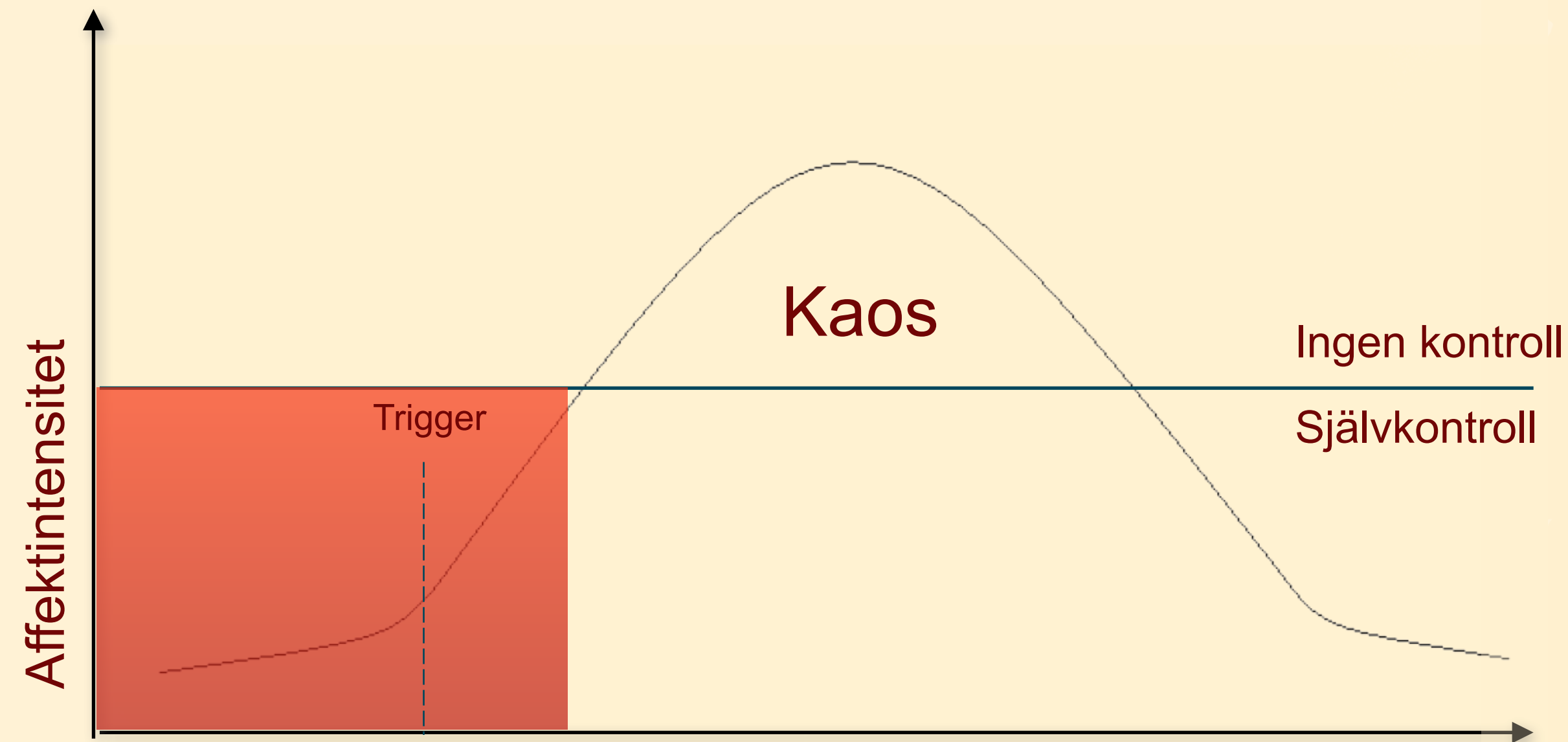
Att särskilja sig från andra

- Lombardo et al 2010

Upptrappningen

Hanteringsverktyg

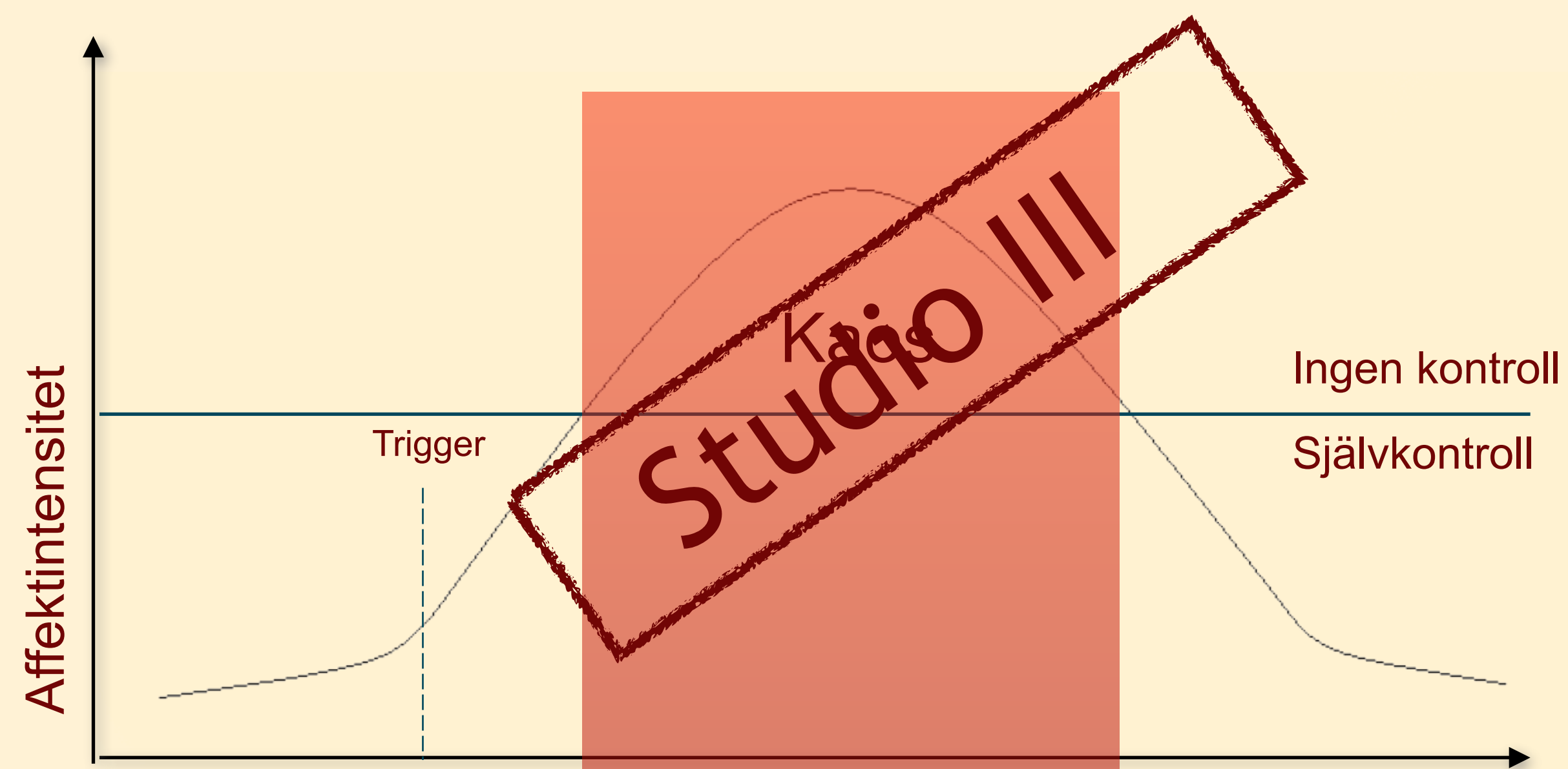

Lågaaffektiva strategier

- Undvik dominerande ögonkontakt
- Lugn röst
- Avstånd
- Stå snett emot
- Undvik dominerande kroppsspråk
- Avled

Kaos!

Hanteringsverktyg

Verktygslådorna

- en kvalitetssäkringsmodell

Att hantera svåra situationer utan att
eskalera dem

Att utvärdera varför det blev svårt

Att förändra så att det inte händer igen

Förmågutvärdering

Vad hade vi för höga förväntningar till?

- Att kunna förutsäga?
- Flexibilitet?
- Uthållighet?
- Impulskontroll?
- Uppmärksamhet?
- Sociala förmågor?
- Stresstålighet?
- Intryckskänslighet?
- Kommunikationsförmåga?
- Följsamhet?

Förmågutvärdering

Här har vi kärnan i ett bra bemötande

- Om vi utvärderar förmågorna går vi automatiskt i den goda cirkeln
- Utvärderingen hjälper oss att skapa möjligheter att påverka

Parkeringsvakten

Attributionsteoretisk eksempel

Parkeringsvakten

Attributionsteoretisk exempel

Får man en parkeringsbot kan man tänka på två olika sätt

- Jag ställde bilen fel. Det var dumt
- Parkeringsvakten är en idiot
 - Tar man sista utgångspunkten ställer man bilen likadant dan efter
 - Och får en ny parkeringsbot
 - Och blir bekräftat: Parkeringsvakter är idioter
 - Vilket innebär att man inte lär sig någonting

Verktygslådorna

- en kvalitetssäkringsmodell

Att hantera svåra situationer utan att
eskalera dem

Att utvärdera varför det blev svårt

Att förändra så att det inte händer igen

Autonomistöd

- fritt efter Kultgen 1995

Definition:

Att hjälpa någon att anpassa sina egna mål och handlingar så att de inte begränsar andras mål och handlingar, men fortfarande känns autonoma

Autonomistöd

- Deci & Ryan 2017

Autonomi är en känsla

Autonomistöd

- Deci & Ryan 2017

Grundläggande psykologiska behov

- Känslan av autonomi och självbestämmande
- Känslan av kompetens
- Känslan av samhörighet

Metoder som fyller dessa behov är bra,
metoder som motverkar dem är dåliga

Stöd i vardagen

Verktyg för förändring

Stöd i vardagen

- Stöd för att få en bra dag i dag
- Och stöd imorgon för att få en bra dag i morgon
- Stöd i övermorgon för att få en bra dag i övermorgon
- Sedan staplar vi bra dagar till ett bra liv
- Alltså inga utvecklingsmål för stödet

Stöd i vardagen

Verktyg för förändring

Stöd i vardagen

- Förändring av den fysiska miljön

FUNKTIONS
HINDER
BANAN

Om oss

Kunskapsbank

KUNSKAPSBANK

LSS-BOENDE

Stöd i vardagen

Verktyg för förändring

Stöd i vardagen

- Förändring av den fysiska miljön
- Sinneshjälpmedel
- Kommunikationsanpassning
- Lågaffektivt bemötande i vardagen
- Struktur i form av regler
- Tydliggörande av tidsstruktur

Stöd i vardagen

Verktyg för förändring

Tydliggörande

- Vi kan använda bildstöd och annan visuell struktur med lydnadsmål
- Men även använda det för att skapa autonomi
- Genom att definiera valsituationer kan vi skapa en känsla av autonomi
- Genom att erbjuda en förutsägbar vardag kan vi minska stress, vilket kan ge möjlighet för egna initiativ

Stöd i vardagen

Verktyg för förändring

Förutsägbarhet

- Vad?
- När?
- Var?
- Hur?
- Med vem?
- Hur länge?
- Vad ska vi göra sen?

Stöd i vardagen

Verktyg för förändring

Meningsfulla aktiviteter

- Meningsfulla i sig
- Föremål som prompt
- Val
- Litar på dig
- Roligt

Stöd i vardagen

Verktyg för förändring

Bristande verklig autonomi ses i

- Att personen alltid väljer samma aktivitet
 - Gör nya val som är närmre varandra
- Att personen alltid väljer antingen den första eller den sista valmöjligheten
 - Skapa bildstöd med fler valmöjligheter på samma bild

Flexibla val är verklig autonomi

Stöd i vardagen

Verktyg för förändring

Tidsredskap

Fast använder vi dem
för att

- Kontrollera?
- Stödja autonomi?

Stöd i vardagen

Verktyg för förändring

Stöd i möten

- Dagordning, i kallelse och på tavla

Stöd i vardagen

Verktyg för förändring

Kallelse

Ni kallas härmed till möte på Grynåkerskolan, den 6 november 2025.

När?

Fredagen den 6 november 2025 klockan 16-16:30

Var?

Konferensrummet Måsen, Grynåkerskolan, Tage Erlanders Väg 4, Isbestad.

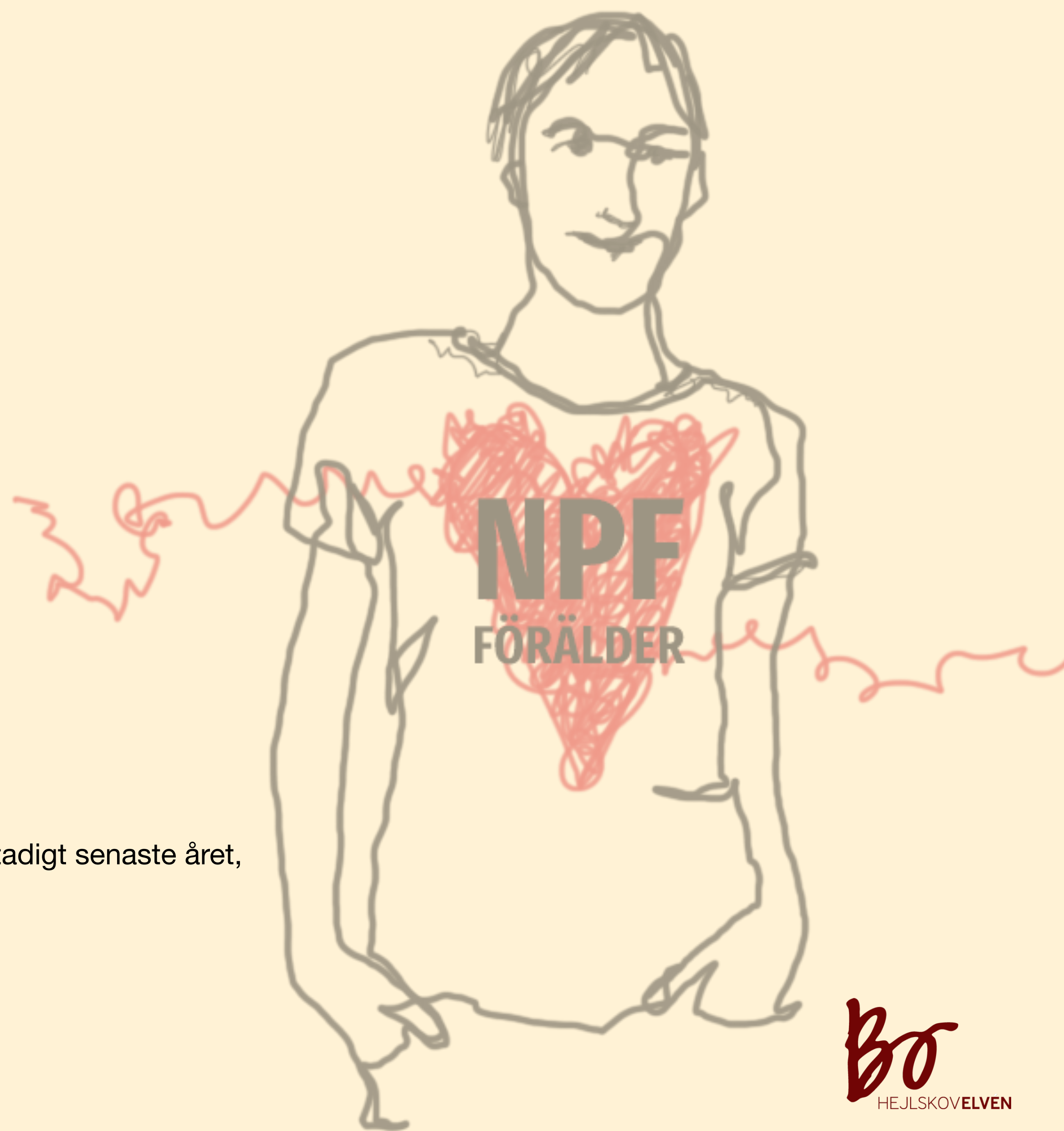
Vem deltar i mötet?

De som deltar i mötet är:

- Lisa Nilsson, Mamma.
- Leila Vendell, socialförvaltningen.
- Åsa Hansson, Alvars mentor. Åsa leder mötet.

Varför ska mötet hållas?

På Grynåkerskolan är vi bekymrade för Alvars skolfrånvaro. Hans frånvaro har ökat stadigt senaste året, och är nu över 50 %. Vi vill därför gärna prata med er om hur vi ska gå vidare.

Stöd i vardagen

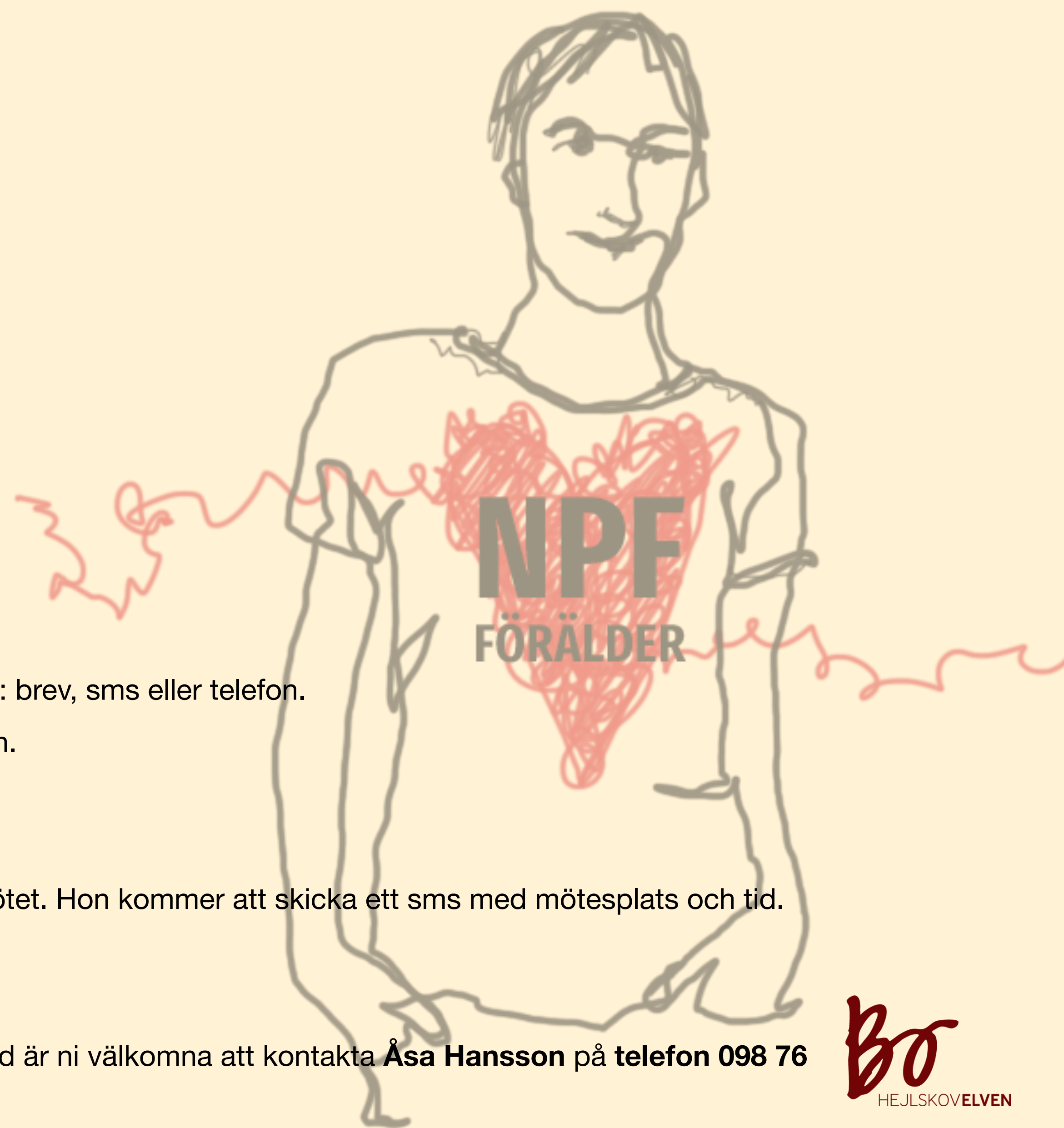
Verktyg för förändring

Dagordning:

- Genomgång av de svårigheter skolan upplever i arbetet med Alvar. Åsa berättar.
- Hur ser det ut hemma? Lisa berättar.
- Hur kan vi gå vidare?
 - Vad kan skolan göra?
 - Ska elevhälsan på banan?
 - Vad kan socialförvaltningen erbjuda?
 - Har Lisa förslag?
- Beslut om vilka förslag vi ska prova.
- Avtala ny mötestid och prata om när och hur Åsa ska påminna Lisa om nästa möte: brev, sms eller telefon.
- Mötet sammanfattas av Åsa. Lisa och Leila får ha synpunkter på sammanfattningen.
- Mötet avslutas.

Åsa Hansson kommer att kontakta dig dagen innan mötet för att påminna dig om mötet. Hon kommer att skicka ett sms med mötesplats och tid. Du behöver inte ha med någonting till mötet.

Om ni har **frågor** eller synpunkter kring mötet eller vill **boka om** mötet till en annan tid är ni välkomna att kontakta **Åsa Hansson** på **telefon 098 76 00 29**.

Stöd i vardagen

Verktyg för förändring

Stöd i möten

- Dagordning, i kallelse och på tavla
- Beslutsreferat i handen och på mejl
- Sms-påminnelser
- Vi uppmuntrar inspelning
- Undvik ultimatum
- Villkora inte stöd

Förändringsverktygslådan

Verktøy for förändring

Stöd i vardagen

Träning av färdigheter och strategier

Träning

Verktyg för förändring

Vi kan träna

- Färdigheter
- Strategier

Träning fungerar enbart om personen

- Vill träna
- Vill utvecklas
- Lyckas varje gång

Og om vi är inom närmsta
utvecklingszonen

Närmsta utvecklingszonen

David Edfelts version

Kan
inte
lära
nu

Kan
träna

Kan

Närmsta utvecklingszonen

David Edfelts version

Förändringsverktygslådan

Verktyg för förändring

Stöd i vardagen

Träning av färdigheter och strategier

Behandling av det som går att behandla

Uppgiften

Aristoteles ansåg att precis som en växt behöver vi vatten och näring, sen går det oftast bra

Fast vissa växter behöver en pinne att stödja sig på. Särskilt när det blåser

- metod vid beteendeproblem

www.hejlskov.se